कुतएवंनिश्चयस्तत्रानुभवादेवेत्याह ॥ धर्मेणेति ॥ धर्मेण धर्मं धर्मसाध्यंसुखं यदिउपलभेत् तथाऽधर्मतः अधर्मेणाधर्मं तत्फलंदुःखं यद्युपलभेत् ॥ नियमेनउत्तरार्धस्थं यदीतिपूर्वार्धान्वयि ॥ यद्येवंनियमःस्यात् तदा येषुरावणादिष्वधर्मःप्रतिष्ठितः तेऽधर्मेण तत्फलेनदुःखेनैवयुज्येयुः ॥ तथायेजनानाधर्मरुचयअधर्मरुचिरहितास्तेधर्मेण तं त्फलेनसुखेन नवियुज्येरन्नवियुक्ताःस्युः ॥ तमेवार्थंप्रकारांतरेणाह ॥ धर्मेणेति ॥ धर्मेण धर्ममार्गेणाचरतां अनुतिष्ठतांतेषां तथाधर्मफलं सुखंभवेत् ॥ तदैतयोर्विरुद्धफलरा हित्यंस्यादित्यर्थः ॥ १९ ॥ २० ॥ नचैवमस्तीत्याह ॥ यस्मादिति ॥ येष्वधर्मःप्रतिष्ठितस्तेष्वर्थाविवर्धंते ॥ धर्मशीलाश्चक्लिश्यंते तस्मादेतौ निरर्थकौ श्रुतस्वस्वफलर हितौ विपरीतफलौचेत्यर्थः ॥एवंच सुखदुःखयोर्धर्माधर्माभ्यांव्याप्यभावात् नताभ्यांतदनुमानमितिभावः॥ २१ ॥इदानींधर्मादिस्वरूपमेवदुर्निरूपमितिवक्तुं किंव्यापाररूपौवा

धर्मेणोपलभेद्धर्ममधर्मंचाप्यधर्मतः॥ यद्यधर्मेणयुज्येयुर्येष्वधर्मःप्रतिष्ठितः ॥ १९ ॥ नविधर्मेणयुज्येरन्नाधर्मरुचयोजनाः॥ धर्मेणाचरतांतेषांतथाधर्मफलंभवेत्॥ २० ॥ यस्मादर्थाविवर्द्धंतेयेष्वधर्मःप्रतिष्ठितः॥ क्लिश्यंतेधर्मशीलाश्चतस्मादेतौनिरर्थकौ॥ २१ ॥ वध्यंतेपापकर्माणोयद्यधर्मेणराघव॥ वधकर्महतोऽधर्मःसहतःकंवधिष्यति ॥ २२ ॥ तस्माद्विहितेनायंहन्यतेहंतिचापरं ॥ विधिःस लिप्यतेतेननसपापेनकर्मणा॥ २३॥

तज्जन्यातिशयरूपौवेतिविकल्पेनाद्यइत्याह ॥ वध्यंतइति ॥ पापकर्माणः पुरुषायद्यधर्मेणक्रियाशरीरेण वध्यंते तदाक्रियायास्त्रिक्षणावस्थायित्वाच्चतुर्थक्षणे स्वतएव वधकर्मणा नाशक्रिययाहतोनष्टोऽधर्मः स्वयंहतोसन्भूत्वा कंहंतव्यंवधिष्यति॥यद्वा वधकर्मरूपोधर्मश्चतुर्थक्षणे हतोनष्टः स्वयमसन्सन्कंवधिष्यति वधकर्मेत्युपलक्षणं ॥ २२ ॥ द्वितीयंदूषयति ॥ अथवेति ॥ विहितेन विहितश्येनाद्यनुष्ठानजातिशयेनान्यदीयेनायंपुरुषोहन्यते स्वी येनवान्यंहंति एवंसति विधिर्विहितानुष्ठानजातिशयएव तेन पापेनकर्मणा हत्यारूपेणलिप्यते ॥ नसकर्मानुष्ठातापुरुषः हत्यायास्तदकर्तृकत्वात् ॥ नहिस्वोत्पादितपुत्रकृत हत्यापितरंस्पृशति ॥ एवंतस्यकर्मजातिशयस्वातंत्र्यमभ्युपेत्यात्मालेपउक्तः ॥ एतेनकर्मकरणसंतुष्टस्येश्वरस्य फलदत्वमित्यपास्तं तस्यैवलेपप्रसंगात् ॥ अत्रपक्षेविहिते नेत्यस्यविहितकर्मसंतुष्टेनेश्वरेणेत्यर्थः ॥ २३ ॥